

Kunskapsskolan

Örebro Läsåret 14/15

Likabehandlingsplan

mot kränkande behandling

Syftet med likabehandlingsarbetet på skolan:

Att främja elevernas rättigheter och att motverka diskriminering på grund av:

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- funktionshinder
- ålder

samt att förebygga och förhindra annan kränkande behandling såsom mobbning och sexuella trakasserier.

Med mobbning menar vi en upprepad negativ handling när någon eller några med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag såväl psykiskt som fysiskt.

Redovisning av de ovanstående begreppen finns i bilaga 1 och konkreta exempel på vad som kan uppfattas som kränkande, diskriminerande eller trakasserier utifrån dessa begrepp finns i bilaga 3.

Vår vision är att alla elever på Kunskapsskolan i Örebro ska känna sig trygga och respekterade. Diskriminering och annan kränkande behandling ska inte förekomma på skolan.

Vår syn på varför diskriminering och kränkande behandling uppstår, där även mobbning ingår, är att det dels beror på vad enskilda personer väljer att göra och dels är ett resultat av hur klimatet på skolan är. Detta gör att vi som skola har ett stort ansvar att förmedla demokratiska värden som tolerans och människors lika värde. I praktiken innebär det att kontinuerligt arbeta med likabehandlingsarbete och åldersblandade elevgrupper för att lära känna varandra och reflektera över hur man är juste kompis. All konflikt behöver inte vara mobbning utan i vardagen finns konflikter som ett naturligt inslag. Där har vi som skola en viktig uppgift att främja elevens egen förmåga till konflikthantering och självinsikt.

Granskning/kartläggning

Inom ramen för vårt likabehandlingsarbete ska vi varje år granska hur vår organisation (schema, resursfördelning etc.), arbetssätt (metoder och material), arbetsmiljö (ljudnivå, lokalernas utformning) och arbetsklimat (normer och värderingar samt hur dessa kommer till uttryck såväl hos personal som hos elever) bidrar till något positivt eller motarbetar likabehandling.

Hur ska granskningen/kartläggningen gå till?

1. Utvärdering och planering av likabehandlingsarbetet diskuteras i arbetslagen inför varje kommande läsår.
2. Genomföra Kunskapsskolans centrala enkät under vårterminen och handledaren ansvarar för genomförandet av denna. Skolan kommer också att genomföra en egen skriftlig trygghetsenkät bland eleverna vid två tillfällen under läsåret. Den syftar till att ringa in förekomsten av diskriminering, kränkande behandling och hur eleverna i stort upplever klimatet på skolan. Personlig handledare ansvarar för genomförandet och detta sker en gång under höstterminen samt en gång under vårterminen. Under vårterminen genomförs även ett enskilt samtal kring trygghet, i form av elevintervjuer på PH-samtalen. Personlig handledare ansvarar för genomförandet. Resultaten från trygghetsenkäten och elevintervjun sammanställs och analyseras av EHT.
3. Samarbeta med elevrådet genom kontinuerlig dialog för att få elevperspektiv på likabehandlingsarbetet. Elevhälsan är ansvarig för kontakten.
4. Diskussion och dialog med föräldrarådet för att få föräldraperspektiv på likabehandlingsarbetet. Elevhälsan ansvarar för detta.
5. Skolan har en likabehandlingsgrupp som består av elevhälsan och en pedagog från varje arbetslag. Gruppen för diskussioner kring likabehandlingsarbetet, klimatet i årskurserna, samt förhållningssätt bland personalen.

Utvärdering av förra läsårets (13/14) arbete

Övergripande – Det mesta av föregående läsårs övergripande mål har genomförts, medan en del har missats. Elevhälsan har inkluderat elever, personal och vårdnadshavare i framtagandet av likabehandlingsplanen, dock inte haft med elevrådet så mycket i processen. Skolan har även lyft likabehandlingsplanen på ett konkret sätt under likabehandlingsdagen (Ht-13) då alla elever fick vara med och göra en framsida till den. Det togs även fram en lista på begrepp från likabehandlingsplanen att använda sig av under BG för samtal om dessa. Elevhälsan har fortfarande dock lite dålig koll på hur likabehandlingsplanen kontinuerligt implementeras i arbetslagen och årskurserna. Likabehandlingsgruppen var aktiv och hade vettiga möten och samtal under hösten, men ej under våren.

I trygghetsenkäten under vårterminen 2014 framkom att 60 av 296 svarande elever (20%) på skolan upplever att de blivit illa behandlade. 37 stycken av dessa är flickor och 23 av dessa är pojkar. Nedlåtande språk (43 %) och utfrysning (42 %) är det mest förekommande svaret som orsak till varför

man upplever sig illa behandlad. Enkäten visar även att 3 elever upplevt sig kränkta eller illa behandlade av någon personal på skolan. 12 % av de 296 svarande uppger att de ej blir bra bemötta av vuxen på skolan. Otrygga platser som nämns är: skåpen, toaletterna, zonerna och bakom planket. Antal elever som uppgett otrygg plats har minskat kraftigt till 17 st.

År 6- Under de första två månaderna, då eleverna gick på fasta scheman, genomförde vi ett stort antal värderingsövningar i form av 4-hörnsövningar och övriga övningar. Vi var i Herrfallet i två nätter för att foga samman grupperna och detta hade god effekt. Vi har sett en del filmer med tema mobbning och kränkning. Vår upplevelse i laget är att detta har varit bra övningar som är väl värda att återanvända. Vi anser att det är mycket viktigt att bygga stark grupptillhörighet i 6:an och att tiden vi lagt till detta har betalat sig även om vi fortfarande har en del att jobba med.

År 7 – Har under året haft tjejgrupp, hemlig kompis, tävling och att samla poäng. Haft uppdrag att sitta med andra i matsalen. Även tittat på filmen Escape med bearbetningsfrågor. Varit på Teatern "De sömnlösas tid", varit på föreläsning om droger, haft besök av fältgruppen, Tittat på filmen "Tusen gånger starkare" med bearbetningsfrågor till den samt haft indelade grupper i kurs.. Arbetslaget upplever att de tre inslagen som " varit bäst" är Tusen gånger starkare, De sömnlösas tid och grupperna i Kurs.

År 8 - Målet inför läsåret för år 8 var att eleverna ska möta varandra med respekt och minska användningen av fult språk. Under hösten -13 arbetade vi med ett antal filmer som berörde mänskliga rättigheter och förståelsen för andra människors ibland utsatta situation. Tyvärr var inte materialet anpassat efter det uppsatta målet och arbetet med att specifikt diskutera begreppet respekt och fult språk blev inte genomfört på ett bra kvalitativt sätt. Vi anser därför att vi inte har uppnått målet att öka elevernas respekt för varandra och minska användningen av ett kränkande språk. Det visar sig också i trygghetsenkäten som genomfördes där ca 26% av eleverna upplever att de har blivit kränkta alternativt illa behandlade i skolan.

År 9 - Arbetslaget anser att målet för föregående läsår är uppfyllt till viss del. Vi har ej lyckats med vårt resultat men förhoppningsvis kommit en bit på vägen. Vi har genomfört vissa delar av det vi planerade upp men känner att det varit ganska spretigt. Vi startade bra med en temadag men desto längre in i läsåret vi kom desto mer tappade vi. De delar som vi gjort har vi dock fått bra respons på från våra elever.

Det vi känner är att vi skulle ha gjort en tydligare terminsplanering för de olika aktiviteterna som skulle ha ägt rum och när de skulle genomföras. Vi landar också hela tiden i prioriteringar vilket gör att likabehandlingsarbetet har fått stått åt sidan.

Konkreta och utvärderingsbara mål samt åtgärder

Övergripande mål

Mål: Alla elever ska känna till likabehandlingsplanen och likabehandlingsarbetet samt syftet med det.

Åtgärd: Handledarna diskuterar likabehandlingsplanen tillsammans med eleverna under basgruppstid. I början av detta läsår kommer alla basgrupper ta upp likabehandlingsplanen och

arbeta med teman utifrån den under 8 veckor. Detta kommer att startas upp med att alla elever får tävla om att göra framsidan till årets likabehandlingsplan. Teman och tävling görs i samverkan med EHT. Detta blir ett sätt att systematiskt arbeta med Likabehandlingsarbetet under en period men arbetet kring likabehandling sker även kontinuerligt under läsåret i basgrupperna samt pågå i verksamheten och vara en del i den ordinarie undervisningen och samtliga elever ska vara delaktiga i detta.

Mål: All personal ska känna till likabehandlingsplanen och vara delaktiga i upprättandet av den.

Åtgärd: All personal utvärderar föregående års likabehandlingsplan och kommer med synpunkter på denna vid läsårets start. Likabehandlingsgruppen träffas 2-3 gånger varje termin.

Mål: Vårdnadshavare ska känna till skolans likabehandlingsplan samt ges möjlighet att komma med reflektioner och synpunkter gällande denna.

Åtgärd: EHT närvarar vid respektive årskurs föräldramöte och där informeras vårdnadshavarna om likabehandlingsplanen och var den finns att läsa. Vid föräldrarådet informeras vårdnadshavarna om likabehandlingsplanen av elevhälsan. De får då möjlighet att komma med synpunkter.

Mål: Inkludera elevrådet mer kring likabehandlingsplanen och likabehandlingsarbetet överlag.

Åtgärd: EHT ska vara med på elevrådets träffar ibland för att lyssna av och få med deras synpunkter, samt genom att inkludera dem i t.ex. utformandet av eventuella likabehandlingsdagar eller temadagar.

Mål: Arbeta med förhållningssätt och bemötande.

Åtgärd: Arbeta utifrån synsättet att alla elever är olika och bemöts utifrån sina förutsättningar och behov, samt att alla vuxna ska föregå med gott exempel. Det kan delvis ske genom att fortsätta lyfta detta i personalgruppen med övningar och samtal kring bemötande, samt genom att alla a-lag har blivit ombudda att ha förhållningssätt och bemötande som ett eget mål i sin plan för året i likabehandlingsplanen att arbeta utifrån.

Mål: Fortsatt fokus från elevhälsan på år 6 för att lägga en grund gällande trivsel och trygghet.

Åtgärd: EHT kommer att fortsätta att gå ut en gång per termin till basgrupperna i år 6. Fokus på aktiviteter som handlar om att lära känna varandra, skapa relationer, pubertet, bygga in trygghet och hur man är en bra vän.

Arbetslagens mål

År 6

Mål: Vårt huvudmål är att stärka gruppen. Vi vill skapa tolerans och öppenhet i den nya gruppen. Det ska finnas en Vi-känsla och det ska vara kul att gå till skolan.

Åtgärd: Stärka gruppen: Åtgärd: Utföra lära-känna-övningar och lekar i början av terminen. Åka på lägerskola. Värderingsövningar under BG-samlingar. Samtal till hemmen ett par veckor in på terminen.

Bemötande: Vi har valt ut några grundliga ledord som vi ska tänka på när vi möter eleven.

- Se eleven
- Hälsa på eleverna
- Ha positiva förväntningar
- Tydliga ramar skapar trygghet
- Skapa relationer

Uppföljning: PH-samtal under vecka 43. Trygghetsenkät samt företagsenkäten

År 7

Mål: Motverka dåligt bemötande från vuxen till elev, fokusera på kränkande behandling och eleverna ska utveckla sina kunskaper om sin förståelse om sociala medier.

Åtgärd: Vi kommer i arbetslaget att kontinuerligt jobba med värderingsövningar och information kring kränkande behandling. Vi kommer att se filmen Escape under vårterminen. Denna kommer vi att bearbeta under en heldag. Vi planerar att även visa filmen Escape, för föräldrar. Detta kommer att göras på vårterminens föräldramöte.

Bemötande: För att motarbeta att elever känner sig dåligt bemötta av vuxna anser vi att ett professionellt förhållningssätt bör stärkas. Detta kan vi åstadkomma genom att följa de punkter som föreslagits tidigare vid personalens diskussioner; Se eleven, intresserad av eleven och tro på eleven, kunna namn, möta varje elev på nytt varje dag utan att bära på gammalt agg, professionellt förhållningssätt, tydliga ramar, positiva förväntningar, respekt, vårdat språk, olika elever behöver olika bemötande.

Uppföljning: Likabehandlingsarbetet kommer att diskuteras på arbetslagsmöten. I slutet av läsåret ska vi utvärdera arbetet.

År 8

Mål: Arbeta med kränkningar och genus.

Åtgärd: Utifrån förra terminens enkätsvar i år 7 har vi planerat att arbeta med kränkningar under basgruppen. Vad är en kränkning? Hur bemöter man en kränkning? Vi har tänkt hämta inspiration från David Eberhards bok "Ingen tar skit i de lättkränkta land", som vi i a-laget ska läsa. Vi kommer även att arbeta med genus, eftersom det faller sig naturligt kopplat till kurs i år 8. Vi kommer även få in analys av musikvideos utifrån ett genusperspektiv, Tjej- och killgrupper med kurator Lina, ha tjej- och killgrupper i Musiken (Ensemblespel)

Bemötande: Vi vill ha positiva förväntningar på våra elever och visa att vi tror på dem och deras förmågor. Vi vill stå för ett professionellt förhållningssätt mot eleverna.

Uppföljning: Ha detta mål som en stående punkt på våra A-lagsmöten

År 9

Mål: Arbeta med att motverka kränkningar och öka respekten för varandra.

Åtgärd: Utifrån trygghetsenkäten ser vi att år 8 har den högsta siffran av andel elever som upplever sig kränkta och illa behandlade i skolan. Därför är det viktigt att vi fortsätter arbetet att motverka kränkningar och öka respekten för varandra. Ett fokusområde kommer bli att arbeta med språket och hur det påverkar andra människor. Arbetslaget saknar ett bra material att arbeta efter som specifikt tar upp frågan om språket och hur vi kan öka respekten för varandra genom att använda ett bättre språk. Vi önskar hjälp med att ta fram ett sådant material.

Bemötande: För att motverka upplevelsen av ett oschysst bemötande från vuxna på skolan är det viktigt att bygga bra relationer med eleverna. Det gör vi genom att vara konsekventa i vårt bemötande av eleverna så att det inte upplevs som att vi favoriserar eller dömer på förhand. Vi kan prata med eleverna på BG-samlingar hur de önskar bli bemötta av vuxna på skolan

Uppföljning: Uppföljning kommer att ske genom trygghetsenkäten som genomförs under höstterminen. Resultatet av enkäten kommer sedan att i sin tur följas upp av oss i arbetslaget och EHT.

Metod och förhållningsätt i likabehandlingsarbetet

- **Whole school approach** → Alla vuxna på skolan har ansvaret för att likabehandlingsarbetet utförs integrerat i den ordinarie verksamheten. Likabehandlingsarbetet ska vara en naturlig del i basgruppssamlingar, steg- och kursarbete, aktivitetsdagar, tjej- och killgruppsverksamhet mm. och arbetet ska genomföras av all personal. Det är viktigt att det förebyggande arbetet är en naturlig och återkommande del i vardagsarbetet som omfattar alla elever.
- **Rastvärd** → Finns inbyggt i vårt arbetssätt eftersom vi befinner oss bland eleverna under deras skoldag.
- **Skolmiljö** → Lokalernas utformning och stor tillgänglighet av vuxna ska skapa en trygg skolmiljö.
- **Kontinuerliga undersökningar** → Genomförs dels genom en central och en intern trygghetsenkät vid två tillfällen under läsåret. Dessutom genomförs intervjuer av samtliga elever inom ramen för PH-samtalen. Lärarna samtalar också på PH-samtalen varje vecka med eleverna om hur de uppfattar sin skolsituation.
- **Information till vårdnadshavare** → Genomförs av elevhälsan på föräldramöten i alla årskurser. Vårdnadshavare uppmanas att omedelbart ta kontakt med skolan om de får signaler hemma på att deras barn mår dåligt eller är ledset. Ett gott samarbete mellan skola och vårdnadshavare är av mycket stor vikt för att främja en god elevhälsa.

- **Film med efterföljande diskussion/bearbetning** → Varje läsår tittar eleverna på minst en film med koppling till likabehandlingsarbetet och denna diskuteras och bearbetas årskursvis eller i mindre elevgrupper.
 - **Antagningsprocedur**→ Turordning tillämpas i kösystem. Skolan strävar efter en jämn könsfördelning i basgrupperna i möjligaste mån.
 - **Tydlighet när det gäller åtgärder** → Samtliga elever blir informerade om skolans åtgärder vid kränkningar/mobbning. Detta kommer att ske i varje basgrupp under den första delen av höstterminen under "tema-veckorna".
 - **Fadderverksamhet** → Är till för att främja gemenskap och trygghet på skolan mellan årskurserna. Detta sker bland annat genom aktivitetsdagar och jourverksamhet i kök och café.
 - **Förebyggande arbete mot nätmobbing** →Skolan samarbetar med Karl Dahl från Nolltolerans mot mobbing kring sociala medier och nätmobbing.
-

Arbetsgång vid förekomst av diskriminering eller annan kränkande behandling:

- Den som får kännedom om att någon elev på skolan utsätts för diskriminering eller annan kränkande behandling kontakter samma dag personlig handledare, rektor och elevhälsan.
- Elevhälsan och berörda handledare bestämmer vilka som ska arbeta med ärendet. Dessa planerar för eventuella omedelbara skyddsåtgärder samt planerar för enskilda samtal med samtliga berörda elever. Även detta samma dag.
- Enskilda samtal genomförs om möjligt samma dag, först med utsatt elev och sedan med den eller de som utsätter, med syfte att utreda vad som hänt, analysera orsakerna samt att ta fram strategier för förändring av negativa beteenden.
- Kontakt tas med elevernas vårdnadshavare. Vid behov kommer vårdnadshavare till skolan.
- Ärendet följs upp inom två veckor för att säkerställa att kränkningen upphört. Om den ej upphört kallar rektor till möte med vårdnadshavare.
- Om det är aktuellt gör skolan en anmälan till socialtjänsten och/eller polisen.

Minnesanteckningar skrivs vid varje steg i ärendet och förvaras i berörd elevs mapp i dokumentations-skåpet.

Uppföljning av likabehandlingsplanen:

Vid läsårets slut ska likabehandlingsplanen utvärderas av all skolpersonal. Elevhälsan gör en övergripande utvärdering och revidering av likabehandlingsplanen och varje arbetslag utvärderar sitt likabehandlingsarbete utifrån de mål och åtgärder som de har satt upp. Dessa utvärderingar samt resultat från trygghetsenkäten och elevintervjun ligger sedan till grund för nästa läsårs likabehandlingsarbete.

Vid frågor kontakta någon i elevhälsan:

Mats Barlow, rektor

mats.barlow@adm.kunskapsskolan.se

08-510 083 22

Lina Richardsson, skolkurator

lina.richardsson@adm.kunskapsskolan.se

08-510 083 28

Anne Meyer, speciallärare

anne.meyer@kunskapsskolan.se

08-510 083 24

Annika Jarcevic-Palmborg, skolsköterska

annika.jarcevic@kunskapsskolan.se

08-510 083 29

Mattias Bulun, elevresurs

Mattias.bulun@kunskapsskolan.se

08-510 08324

Bilaga 1

Diskriminering

Är när t.ex. en vuxen i skolan missgynnar en elev och det har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning/hinder, sexuell identitet/läggning eller ålder. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering. Diskriminering kan även ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till exempelvis elevens kön.

Indirekt diskriminering sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev med ett visst kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning/hinder, sexuell identitet/läggning eller ålder. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de elever som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Kränkande behandling

Ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Kränkningar kan till exempel vara

- Fysiska (slå, knuffa, sparka, hålla fast, trycka in i väggen osv.)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn, håna, ryktesspridning, anmärka på utseende eller kläder osv.)
- Psykosociala (utfrysning, blickar, alla går när man kommer, tystnad, aldrig bli ombedd att delta osv.)
- Texter och bilder (även som klotter, e-post, lappar, fotografier, sms, mms, msn och meddelanden på olika webbcommunities).
- Matriella (stöld, vandalisering, förstöra saker som är viktiga för någon annan)
- Sexuella (tafsande, sexuella anspelningar, kallas för böj, lesbisk, hora).

Både elever och personal kan göra sig skyldiga till kränkande behandling. Däremot är en befogad tillrättavisning inte en kränkning i lagens mening, även om eleven ifråga kan uppleva det som kränkande.

Trakasserier

är en behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till någon av de skyddade diskrimineringsgrunderna, det vill säga

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning/hinder
- sexuell identitet/läggning.
- ålder.

Både skolpersonal och elever kan göra sig skyldiga till trakasserier. Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders sexuella läggning, etc.

Annan kränkande behandling

är uppträdande som, utan att vara kopplade till en diskrimineringsgrund, kränker en elevs värdighet. Mobbning kan t.ex. vara en del av annan kränkande behandling.

Mobbing som fenomen

Det kan hända att man tror, t ex att de som mobbar är speciellt aggressiva eller att de har ett särskilt aggressivt beteende. De som blir mobbade lyfts ofta fram som svaga och att de själva måste ta tag i sitt problem genom att de måste säga till eller be om hjälp.

Man kan också se mobbning som ett gruppfenomen, då är det inte lätt att säga till någon vuxen eller be om hjälp hos skolkompisar då man redan känner sig utanför.

Mobbning kan ur ett sociokulturellt perspektiv ses som en konsekvens av det som sker när barn skapar relationer och denna socialisation pågår hela tiden. Inneslutning och uteslutning. Dessa processer kan dock ske på olika sätt, olika mjukt och hårt. Det är viktigt att man som vuxen är med barnen i dessa processer när de pågår.

Liksom all form av kränkande behandling eller trakasserier ansvarar skolan för att det inte ska fortgå efter att det upptäckts samt att skolan har utarbetat en plan för att förebygga detsamma. En viktig utgångspunkt är att den som uppger att han eller hon har blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. Det är den utsatte som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande.

De sju diskrimineringsgrunderna

Kön

Både killar och tjejer kan bli diskriminerade på grund av kön. Det kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en elevs könstillhörighet, eller att man blir bedömd utifrån kön och inte kunskap/ prestation. Det kan även handla om sexuella trakasserier så som sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung eller hudfärg. Var och en har rätt att bestämma sin egen tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan ha flera etniska tillhörigheter.

Religion och annan trosuppfattning

Diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning innebär att någon blir orättvist behandlad för att den har en viss religion eller trosuppfattning. Ett exempel på diskriminering på grund av religionstillhörighet kan vara att en svensk elev får vara ledig på jul medan en muslim inte får vara ledig på eid. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Funktionsnedsättning/hinder

Funktionsnedsättning – Människor kan ha funktionsnedsättningar på grund av fysiska eller intellektuella skador eller sjukdomar, syn- eller hörselskador eller sjukdomar, medicinska tillstånd

eller psykiska sjukdomar. Funktionsnedsättningar kan vara tillfälliga eller permanenta. Som funktionsnedsättning räknas både sådana som syns, som att man använder rullstol, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, ADHD och dyslexi. Funktionsnedsättning kan uppstå till följd av en sjukdom eller något annat tillstånd. De kan också uppstå till följd av en medfödd eller förvärvad skada.

Funktionshinder – Funktionshinder uppstår när en person med en funktionsnedsättning möter en miljö som är otillgänglig.

Sexuell identitet/läggning

Med sexuell identitet/läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet. Homofobi är en ideologi, en uppfattning eller en medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle som ger uttryck för en starkt negativ syn på homosexualitet eller på homo- och bisexuella människor.

En homofobisk hållning strider mot principen om alla människors lika värde och allas lika rättigheter.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon upplever sig vara av "motsatt" kön, eller som känner att man inte riktigt hör hemma i de könsuttryck som getts till en eller att man väljer att uttrycka sig könsöverskridande. Att definiera sig som transperson kan handla om att man tycker om att gå klädd i det andra könets kläder ibland eller att man varken vill definiera sig som man eller kvinna. Till transpersoner brukar man också räkna intersexuella, alltså människor som fötts med en oklar könstillhörighet.

Ålder

Barns rättigheter regleras i barnkonventionen. I den står det bland annat att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som berör henne eller honom. Vuxna har även skyldighet att lyssna på barnet i dessa frågor. Att barn inte har samma rättigheter som vuxna är många gånger så självklart att det inte ses som diskriminering. Den som inte är myndig får ju många gånger inte göra samma saker som vuxna. Men det är viktigt att komma ihåg att det står i barnkonventionen att man har rätt att få framföra sina åsikter i frågor som gäller ens eget liv, och att vuxna har skyldighet att lyssna på dem.

Bilaga 2 Förväntansdokument

Förväntan på dig som elev: Du hör av dig till basgruppshandledaren, eller annan vuxen, så fort du känner att du inte reder ut en situation eller konflikt. Du hör av dig till oss om du upplever att du eller en annan elev på skolan blir trakasserad, kränkt eller på annat sätt illa behandlad av elever eller vuxna i skolan. Du respekterar andra elever samt respekterar skolans regler och förhållningssätt. Du respekterar och accepterar att skolans personal tar kontakt med hemmet om något särskilt har hänt.

Förväntan på dig som förälder: Du hör av dig till basgruppshandledaren så fort du har frågor kring något som rör skolan, basgruppen eller ditt barns skolgång och/eller mående. Du hör av dig till oss om ditt barn berättar något som tyder på att ditt barn eller en annan elev på skolan blir trakasserad, kränkt eller på annat sätt illa behandlad av elever eller vuxna i skolan. Du respekterar och accepterar att skolans personal tar kontakt med hemmet om något särskilt har hänt.

Förväntan på dig som personal: Du respekterar och accepterar skolans värderingar och regler. Du tar kontakt med basgruppshandledaren och/eller skolkuratoren alternativt rektor om en elev berättar något som tyder på att denne eller en annan elev på skolan blir trakasserad, kränkt eller på annat sätt illa behandlad. Du uppmärksammar om någon elev:

- Verkar ledsen och olycklig - Har svårigheter att samarbeta
- Saknar vänner - Har stort maktövertag över andra
- Skolkar - Ofta nämns i konfliktsammanhang
- Verkar ha svårigheter att prata inför grupp - Har svårigheter med att låta andra
- Försöker hålla sig nära de vuxna komma till tals
- Uteblir från idrotten
- Ofta hamnar i bråk med sina vänner
- Ofta har ont i huvudet eller magen
- Blir ofta påhoppad/skojbråkad med
- Har svårt att inte ta plats/bestämma i gruppen

Bilaga 3 "I verkligheten.."

Några händelser som kan vara exempel på könsdiskriminering, trakasserier som har samband med kön eller sexuella trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målerifirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Några händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet:

- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Några händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med funktionshinder:

- Petter får inte vara med på skolans friluftsdag för att han använder rullstol. Han får åka till badhuset med en vuxen medan resten av klassen har friidrott. [diskriminering]
- Elena har en lillebror som har en CP-skada och hon känner sig sårad och ledsen av att många i skolan använder uttrycket "jävla CP". [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar sin plats flera gånger under lektionen. En dag klarar inte läraren av situationen utan skickar hem Patrik med orden "Du är inte tillräckligt mogen för att gå på högstadiet". [diskriminering och trakasserier]

Några händelser som kan vara exempel på könsdiskriminering, trakasserier som har samband med könsöverskridande identitet eller uttryck:

- Diskriminering på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en elevs överskridande sätt att uttrycka sig. Det kan även handla om sexuella trakasserier så som sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material.
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]

- Några elever på skolan sprider ett rykte om Isak, som gillar mode och smink, att han klär sig som en tjej och är transa. [trakasserier på grund av könsöverskridande uttryck]

Några händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb" och säger att hon har killkläder. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två mammor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. James vill inte vända sig till sin lärare eftersom hon ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Några händelser som kan vara exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med religion eller annan trosuppfattning:

- Marcus, vars familj är med i pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI- undervisningen, med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Bilaga 3

Likabehandlingsarbete:	Innehåll?	När?	Vem ansvarar?
Information till alla elever om likabehandlingsarbetet	Information om likabehandlingsplanen och elevhälsans funktion.	Vid ett tillfälle under läsåret.	Elevhälsan
Information till vårdnadshavare i skolår 6-9 om likabehandlingsarbetet	Information om likabehandlingsplanen och elevhälsans funktion.	Vid ett tillfälle under läsåret.	Arbetslagen bjuder in Elevhälsan till sina planerade föräldramöten.
Genomgång med eleverna av de sociala trafikreglerna samt ett kontinuerligt likabehandlingsarbete.	Värdegrundsarbete	Integrerat i den ordinarie undervisningen.	Varje enskild handledare.
Samarbete med elevrådet och föräldrarådet kring likabehandlingsplanen	Elevrådet och föräldrarådet går igenom planens innehåll.	Starten av läsåret	Elevhälsan
Genomförande av enkät	Den centrala och interna trygghetsenkäten	Den interna under höst och vår och den centrala under våren.	Elevhälsan och handledare.
Genomförande av elevintervjuer	Interna trygghetsintervjuer	På PH-samtal under vårterminen.	Elevhälsan och handledare.
Diskussion i personalgruppen utifrån hur organisation, arbetssätt och arbetsklimat främjar eller motarbetar likabehandling	Värderingsövningar och diskussioner om ämnen som aktualiseras under läsåret.	Personalkonferenser samt utvärderingsdagar i terminsstart och terminsavslut.	Elevhälsan och rektor.
Nätmobbing	Samarbete med Karl Dahl från noll tolerans mot mobbing, Escape	Under läsåret.	Elevhälsan

Fadderverksamhet	År 6 samarbetar med år 8. År 7 samarbetar med år 9. Jourverksamhet och aktivitetsdagar.	Kontinuerligt under läsåret	Arbetslagsledarna i respektive årskurs
Utvärdera och revidera likabehandlingsplanen. Utifrån den centrala och interna enkäten sätta upp konkreta och utvärderingsbara mål för likabehandlingsarbetet.	Diskussion och utvärdering med all personal.	Vid läsårets slut.	Arbetslagen, rektor och elevhälsan.

Genomgång om likabehandlingsplanen	Diskussion i basgruppen om likabehandlingsplanens innehåll. Fokus på teman ur planen under första delen av höstterminen.	Flera basgruppsamlingar under läsåret.	Elevhälsan och handledare
Filmvisning och diskussion	Filmen med dess efterföljande diskussion kopplat till likabehandlingsarbetet	Minst en gång per läsår	Elevhälsan och handledare